

PODROBNÝ OBSAH

O autorce	XI
Seznam použitých zkratk	XII
Věnování	XVII
Abstrakt	XVIII
Úvod	XIX

ČÁST I. Rovnost, nediskriminace a pozitivní opatření 1

1. Koncept rovnosti	3
1.1. Rovnost a nediskriminace	3
1.2. Druhy rovnosti	5
1.2.1. Formální a materiální rovnost	5
1.2.2. Rovnost příležitostí a výsledků	8
1.3. Posun k materiální rovnosti	9
1.3.1. Rozšíření chráněných důvodů a oblastí	9
1.3.2. Přejít z doplňkového na samostatné anti-diskriminační ustanovení	10
1.3.3. Rozšíření odpovědnosti státu na soukromý sektor	11
1.3.4. Rovnost jako samostatné právo	11
1.3.5. Pozitivní opatření	12
2. Koncept pozitivních opatření	13
2.1. Vymezení pojmu pozitivních opatření	13
2.2. Druhy pozitivních opatření	18
2.2.1. Podle intenzity	18
2.2.2. Podle cíle	22
2.2.3. Podle oblasti aplikace	22
2.2.4. Podle závaznosti	22
2.2.5. Podle povinných osob	23
2.2.6. Podle oprávněných osob	23
2.3. Odůvodnění (legitimní cíl) pozitivních opatření	24
2.3.1. Argumenty pro přijetí pozitivních opatření	24
2.3.2. Argumenty proti pozitivním opatřením	30

ČÁST II. Genderová rovnost a pozitivní opatření	35
3. Vývoj genderové rovnosti ve veřejné sféře	37
3.1. Vývoj genderové rovnosti	37
3.2. Teorie genderové rovnosti ve veřejné sféře	45
3.2.1. Teorie rostoucí disproporce	45
3.2.2. Teorie skleněného stropu a skleněného útesu	46
3.2.3. Teorie časové prodlevy a saturace	46
3.2.4. Teorie kritické masy	47
4. Genderová pozitivní opatření v politickém rozhodování	51
4.1. Genderová nerovnost v politickém rozhodování	51
4.2. Měkká opatření v politickém rozhodování	52
4.3. Genderové volební kvóty	54
4.3.1. Podle závaznosti	54
4.3.2. Podle fáze aplikace	55
4.3.3. Navrhování genderových volebních kvót	56
4.3.4. Vývoj genderových volebních kvót	63
4.3.5. Kritičtí aktéři a kritické akty	67
4.4. Účinnost genderových pozitivních opatření v politickém rozhodování ..	71
4.4.1. Deskriptivní reprezentace	71
4.4.2. Substantivní reprezentace	76
5. Genderová pozitivní opatření v ekonomickém rozhodování	79
5.1. Genderová nerovnost v ekonomickém rozhodování	79
5.2. Měkká opatření v ekonomickém rozhodování	81
5.2.1. Doporučení rozmanitosti v Kodexech správy a řízení společností	81
5.2.2. Zákonné požadavky na zveřejnění údajů o diverzitě	82
5.3. Genderové kvóty v radách společností	83
5.4. Účinnost genderových pozitivních opatření v ekonomickém rozhodování	91
ČÁST III. Genderová pozitivní opatření v mezinárodních organizacích	95
6. Genderová pozitivní opatření v Organizaci spojených národů (OSN)	99
6.1. Kodifikace genderové rovnosti a pozitivních opatření v OSN	99
6.1.1 Charta OSN, VDLP a Pakty OSN (MPOPP, MPHSKP)	99
6.1.2 Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)	100

6.2.	Přístup Výboru pro lidská práva (MPOPP)	103
6.2.1.	Obecný komentář č. 4: Čl. 3 – Rovná práva mužů a žen k požívání všech občanských a politických práv (1981)	104
6.2.2.	Obecný komentář č. 18: Nediskriminace (1989)	104
6.2.3.	Obecný komentář č. 25: Účast na veřejných záležitostech, volební právo a právo na rovný přístup k veřejným službám (1996)	105
6.2.4.	Obecný komentář č. 28: Rovnost práv mezi muži a ženami (2000)	106
6.2.5.	<i>R.D. Stalla Costa proti Uruguayi</i> (1987) – pozitivní opatření pro dříve znevýhodněné	107
6.2.6.	<i>Ballantyne, Davidson a McIntyre proti Kanadě</i> (1993) – kritérium nutnosti	108
6.2.7.	<i>Jacobs proti Belgii</i> (2004) – genderová kvóta ve veřejné správě	109
6.2.8.	Závěrečná doporučení pro ČR (2001, 2007, 2013, 2019)	110
6.3.	Přístup Výboru pro hospodářská kulturní a sociální práva (MPHSKP)	111
6.3.1.	Obecný komentář č. 16: Rovné právo mužů a žen na požívání všech hospodářských, sociálních a kulturních práv (2005)	112
6.3.2.	Obecný komentář č. 20: Nediskriminace v ekonomických, sociálních a kulturních právech (2009)	113
6.3.3.	Obecný komentář č. 24: K závazkům států v souvislosti s obchodní činností (2017)	115
6.3.4.	Závěrečná doporučení pro ČR (2002, 2014, 2022)	116
6.4.	Přístup Výboru pro odstranění diskriminace žen (CEDAW)	117
6.4.1.	Obecné doporučení č. 5: Dočasná zvláštní opatření (1988) ...	117
6.4.2.	Obecné doporučení č. 8: Čl. 8 – zastupování na mezinárodní úrovni (1988)	118
6.4.3.	Obecné doporučení č. 23: Politický a veřejný život (1997) ...	118
6.4.4.	Obecné doporučení č. 25: Dočasná zvláštní opatření (2004) ..	121
6.4.5.	Závěrečná doporučení pro ČR (1998, 2002, 2006, 2010, 2016)	123
6.5.	K interní genderové rovnosti v OSN	126
6.5.1.	Ženy OSN Strategický plán 2022–2025	126
6.5.2.	Celosystémová strategie OSN pro genderovou paritu	127
6.5.3.	Zvláštní opatření Sekretariátu OSN pro dosažení genderové rovnosti	128
6.6.	Shrnutí OSN	129
7.	Genderová pozitivní opatření v Radě Evropy (RE)	139
7.1.	Kodifikace genderové rovnosti a pozitivních opatření v RE	139
7.1.1.	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP) (1950)	140

7.1.2.	Protokol k EÚLP č. 12 (2000) – obecný zákaz diskriminace .	141
7.1.3.	Evropská sociální charta (ESCH) (1961)	143
7.1.4.	Dodatkový protokol k ESCH (1988) – pozitivní opatření v práci	144
7.1.5.	Dodatkový protokol k ESCH (1995) – systém kolektivních stížností	145
7.1.6.	Revidovaná Evropská sociální charta (RESCH) (1996) – pozitivní opatření v práci	146
7.1.7.	Úmluva o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva) (2011)	147
7.1.8.	Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (1995) . . .	148
7.1.9.	Kodex dobré praxe ve volebních záležitostech (2002) – kvóty pro kandidátní listiny	149
7.2.	Přístup Evropského soudu pro lidská práva (ESLP)	150
7.2.1.	<i>Belgický jazykový případ</i> (1968) – relativní povaha rovnosti .	150
7.2.2.	<i>Thlimmenos proti Řecku</i> (2000) – nepřímá diskriminace	152
7.2.3.	<i>Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině</i> (2009) – etnické politické kvóty	153
7.2.4.	<i>Andrle proti ČR</i> (2011) – rozdílný důchodový věk	155
7.2.5.	<i>Zevnik a ostatní proti Slovinsku</i> (2019) – genderové volební kvóty	157
7.2.6.	<i>Sloga proti Slovinsku</i> (2019) – genderové volební kvóty	159
7.3.	Přístup Evropského výboru pro sociální práva (EVSP)	161
7.3.1.	<i>UWE proti ČR</i> (2019) – genderová nerovnost v ekonomickém rozhodování	162
7.4.	Přístup Výboru ministrů RE	165
7.4.1.	Doporučení o právní ochraně před diskriminací na základě pohlaví (1985)	165
7.4.2.	Deklarace rovnosti mezi ženami a muži jako základním kritériu demokracie (1997)	166
7.4.3.	Doporučení o vyvážené účasti žen a mužů na politickém a veřejném rozhodování (2003)	167
7.4.4.	Doporučení o standardech a mechanismech rovnosti žen a mužů (2007)	168
7.4.5.	Usnesení o překlenutí propasti mezi <i>de jure</i> a <i>de facto</i> rovnosti za účelem dosažení skutečné rovnosti žen a mužů (2010)	170
7.4.6.	Doporučení ke stížnosti <i>UWE proti ČR</i> (2021)	171
7.5.	Přístup Parlamentního shromáždění RE (PSRE)	171
7.5.1.	Usnesení o mechanismech k zajištění účasti žen na rozhodování (2006)	171
7.5.2.	Usnesení o minimálně 30 % zástupců nedostatečně zastou- peného pohlaví v národních delegacích shromáždění (2010) . .	172

7.5.3.	Usnesení o zvýšení zastoupení žen v politice prostřednictvím volebního systému (2010)	173
7.5.4.	Usnesení o Deklaraci zásad rovnosti (2011)	173
7.5.5.	Usnesení 1898 o politických stranách a politické reprezentaci žen (2012)	174
7.5.6.	Usnesení o prosazování práv žen ve světě (2012)	175
7.5.7.	Usnesení o hodnocení dopadu opatření na zlepšení politického zastoupení žen (2016)	176
7.6.	K interní genderové rovnosti v RE	176
7.6.1.	Komise pro genderovou rovnost a Strategie genderové rovnosti 2018–2023	176
7.6.2.	Genderová rovnost v orgánech RE	177
7.7.	Shrnutí RE	178
8.	Genderová pozitivní opatření v EU	187
8.1.	Kodifikace genderové rovnosti a pozitivních opatření v EU	187
8.1.1.	Římská smlouva (1957) – stejná mzda za stejnou práci	190
8.1.2.	Směrnice o rovném zacházení s muži a ženami v zaměstnání (1976) – pozitivní opatření v práci	192
8.1.3.	Doporučení Rady o podpoře pozitivních opatření týkajících se žen (1984) – ve všech oblastech	194
8.1.4.	Maastrichtská smlouva (SEU) – Dohoda o sociální politice (1992) – pozitivní opatření	195
8.1.5.	Amsterodamská smlouva (1997) – genderová rovnost, pozitivní opatření v práci, unijní anti-diskriminační opatření ..	196
8.1.6.	Lisabonská smlouva (2007) – genderová rovnost a mainstreaming	199
8.1.7.	Listina základních práv EU (LZPEU) (2007) – pozitivní opatření ve všech oblastech, obecný zákaz diskriminace	199
8.1.8.	Antidiskriminační směrnice – od práce ke službám a sladování ..	201
8.1.9.	Směrnice o zboží a službách (2004) – pozitivní opatření v oblasti zboží a služeb	204
8.1.10.	Přepracovaná směrnice (2006) – pozitivní opatření v práci ..	205
8.1.11.	Směrnice o radách společností (2012–2022) – aspirační/flexibilní genderová kvóta	206
8.1.12.	Směrnice o nefinančním výkaznictví (NFRD) (2014) – informace o rozmanitosti	213
8.1.13.	Směrnice pro podávání zpráv o udržitelnosti společnosti (CSRD) (2023) – informace o genderové rozmanitosti	214
8.2.	Přístup Soudního dvora Evropské Unie (SDEU)	217
	SDEU k pozitivním opatřením pro přijetí a povýšení v pracovní oblasti	220
8.2.1.	<i>Bilka</i> (1984) – možnost aplikace pozitivní opatření	220

8.2.2.	<i>Kalanke</i> (1995) – zákaz automatických a bezpodmínečných preferencí	221
8.2.3.	<i>Marschall</i> (1997) – ustanovení o výhradě	226
8.2.4.	<i>Badeck</i> (2000) – flexibilní genderové kvóty	229
8.2.5.	<i>Abrahamsson</i> (2000) – kvalifikace a nepřiměřenost pozitivního opatření	231
8.2.6.	<i>Briheche</i> (2003) – přístup k zaměstnání ve veřejné sféře	232
	SDEU k pozitivním opatřením v oblasti péče	233
8.2.7.	<i>Hofmann</i> (1984) – rodičovská dovolená po narození dítěte	233
8.2.8.	<i>Komise proti Francii</i> (1988) – zvláštní práva v kolektivních smlouvách	234
8.2.9.	<i>Griesmar</i> (2001) – služební úvěr k důchodu	235
8.2.10.	<i>Lommers</i> (2002) – vyhrazená místa ve školkách	236
8.2.11.	<i>Maistrellis</i> (2014) – diskriminace v rodičovské dovolené	237
8.3.	Přístup Evropského parlamentu	237
8.4.	Přístup Evropské komise	238
8.5.	K interní genderové rovnosti v EU	239
8.5.1.	EIGE a Strategie genderové rovnosti 2020–2025	239
8.5.2.	Genderová rovnost v orgánech EU	240
8.6.	Shrnutí EU	241
ČÁST IV. Genderová pozitivní opatření v ČR		255
9. Stav a kodifikace genderové rovnosti a pozitivních opatření v ČR		257
9.1.	Genderová nerovnost v politickém a ekonomickém rozhodování	257
9.1.1.	Genderová nerovnost v politickém rozhodování	259
9.1.2.	Genderová nerovnost v ekonomickém rozhodování	263
9.2.	Kodifikace genderové rovnosti a pozitivních opatření	264
9.2.1.	Listina základních práv a svobod (LZPS)	265
9.2.2.	Antidiskriminační zákon (AntiDZ)	268
9.2.3.	Kodifikace pozitivních opatření	269
9.2.4.	Terminologická nejednotnost	273
9.2.5.	Problémy s uplatňováním antidiskriminačního <i>acquis</i>	275
10. Přístup státních orgánů ČR ke genderové rovnosti a pozitivním opatřením		279
10.1.	Přístup českých soudů	279
10.1.1.	Důchody I – starobní důchody a zvýšení daně (1992)	279
10.1.2.	Odškodnění obětí nacistického stíhání (1995)	280
10.1.3.	Kvóty na mléko a cukr (2001–2006)	282
10.1.4.	Důchody II – stavovská invalidita a důchody (zvýhodnění horníků) (2003)	282

10.1.5.	Důchody III – důchodové pojištění pečujících mužů (2006)	284
10.1.6.	Důchody IV – předčasný důchod pečujících žen (2007) ...	285
10.1.7.	Pečovatelky a práce na částečný úvazek (2007)	287
10.1.8.	Diskriminace v odměňování (2007)	288
10.1.9.	Daňová výhoda pro studenty (2008)	289
10.1.10.	Diskriminace v přístupu k zaměstnání (2018)	290
10.1.11.	Změna rodného čísla (2018)	292
10.2.	Přístup veřejného ochránce práv (VOP)	293
10.2.1.	Pozitivní opatření pro ženy v horolezeckém centru (2011) ..	294
10.2.2.	„Pozitivní opatření“ pro ženy pečovatelky u soudu (2014) ..	295
10.2.3.	Diskriminace Romů v bydlení (2015)	296
10.2.4.	Diskriminace Romů ve vzdělání (2018)	296
10.2.5.	Pozitivní opatření pro mladé vědce (2019)	298
10.3.	Přístup vlády ČR	299
10.3.1.	Strategické dokumenty	299
10.3.2.	Návrhy zákonů genderových kvót	304
10.4.	Přístup Parlamentu ČR	316
10.4.1.	Poslanecká sněmovna	317
10.4.2.	Senát	320

11. Ústavní kompatibilita genderových kvót v ČR .....

11.1.	Základní podmínky a východiska	325
11.1.1.	Pravomoc přijímat kvóty	325
11.1.2.	Pojem relativní rovnosti	326
11.1.3.	Test proporcionality	328
11.1.4.	Test racionality	329
11.1.5.	Různé testy pro různé kategorie lidských práv	330
11.2.	Legitimní cíl	332
11.2.1.	Vyrovňování faktické nerovnosti v příležitostech	333
11.2.2.	Posílení zastupitelská demokracie	335
11.2.3.	Odškodnění minulých nespravedlností	337
11.2.4.	Ekonomický zájem státu	339
11.2.5.	Soulad s mezinárodním právem	340
11.2.6.	Vznikající mezinárodní souhlas	351
11.2.7.	Kompenzace za společenský přínos	353
11.3.	Test proporcionality	354
11.3.1.	Kritérium vhodnosti	354
11.3.2.	Kritérium nutnosti	359
11.3.3.	Kritérium porovnání závažnosti protichůdných základních práv	360
11.4.	Shrnutí ČR	376

Závěr	385
1. Genderová pozitivní opatření v mezinárodním právu	385
2. Genderová pozitivní opatření v ČR	395
PŘÍLOHA Přehled <i>acquis</i> o genderové rovnosti a genderových pozitivních opatřeních	399
1. Přehled <i>acquis</i> OSN	401
1.1. Přehled základních ustanovení o genderové rovnosti a genderových pozitivních opatřeních v OSN	401
1.2. Přehled základních rozhodnutí a doporučení týkajících se genderových pozitivních opatřeních v OSN	406
2. Přehled <i>acquis</i> Rady Evropy (RE)	411
2.1. Přehled základních ustanovení o genderové rovnosti a genderových pozitivních opatřeních v RE	411
2.2. Přehled základních rozhodnutí a doporučení týkajících se genderových pozitivních opatření v RE	413
3. Přehled <i>acquis</i> EU	417
3.1. Přehled základních ustanovení o genderové rovnosti a genderových pozitivních opatřeních v EU	417
3.2. Přehled základních rozhodnutí a doporučení týkajících se genderových pozitivních opatření v EU	420
4. Přehled <i>acquis</i> ČR	423
4.1. Přehled základních ustanovení týkajících se rozdílného zacházení a pozitivních opatření v ČR	423
4.2. Návrhy na zavedení genderových volebních kvót v ČR	425
4.3. Návrhy na zavedení genderových kvót v radách podniků v ČR	426
5. Přehled použití genderových volebních kvót v Evropě	428
6. Přehled použití kvót v radách společností v Evropě	435
Seznam použité literatury a právních zdrojů	437